

Gents Centrum voor het Afrikaans en de Studie van Zuid-Afrika

Jaarverslag 2021

Onderwijs

In het academiejaar 2021-2022 (eerste semester: september-december 2021) zijn de opleidingsonderdelen Afrikaans: taal- en letterkunde (BA3, titularis: Timothy Colleman) en Talen en Literaturen van Zuid-Afrika (MA, titularis: Yves T'Sjoen) aangeboden. Dankzij een tussenkomst van de vakgroep Taalkunde is Dr. Martina Vitackova dit academiejaar (oktober-december 2021) aangesteld als 10% gastdocent; zij doceerde taalverwerving Afrikaans in het BA3-vak (drie colleges) en was medelesgever in het mastervak. De eerste writer-in-residence van de UGent, Antjie Krog, gaf een gastcollege voor de BA3-studenten (Liefdeslyriek in Afrikaans) en twee gastcolleges voor het mastervak (Africa Pulse & Black English Writing).

Voor de organisatie van de letterkundige component van het mastervak konden we zoals de vorige jaren een beroep doen op Dr. Marni Bonthuys (UWK), die een online gastcollege voor haar rekening nam. Dr. Bibi Burger (Universiteit Pretoria) en Earl Basson (Cape Peninsula University of Technology/Universiteit Stellenbosch), postdoc- en predocfellows AJ 2021-2022 (Gents Afrika Platform, Gent) gaven respectievelijk een letterkundig en taalkundig gastcollege voor de masterstudenten.

De onderwijsaanstelling van Martina Vitackova is een compensatie voor het feit dat we ook dit academiejaar de leerstoelbekleder Zuid-Afrika: talen, literaturen, cultuur en maatschappij niet konden verwelkomen. De adviesraad van de leerstoel en de faculteit Letteren en Wijsbegeerte hebben de voordracht van Prof Quentin Williams (UWK) al vorig jaar goedgekeurd. De vierde leerstoelhouder zal komend academiejaar 2022-2023 in Gent (taalkundige) colleges aanbieden. Intussen heeft Prof Marlene van Niekerk het mandaat van (vijfde) Gentse leerstoelbekleder AJ 2023-2024 formeel aanvaard.

Vanwege de inperkingen door de pandemie en het veiligheidsprotocol van de UGent is in het eerste semester geen uitstap georganiseerd naar het Zuid-Afrikahuis (Amsterdam). Internationalisation@Home (opleidingscommissie Taal- en Letterkunde) had ook dit academisch jaar een budget voorzien voor deze jaarlijks terugkerende extra-curriculaire activiteit voor studenten.

Ter gelegenheid van het sabbatsverlof van YT (tweede semester, februari-september 2022) zijn Dr. Martina Vitackova en Dr. Alfred Schaffer door de faculteit aangesteld als gastprofessoren.

Onderzoek

Martina Vitackova en Yves T'Sjoen leverden ieder een bijdrage voor het online congres van de Afrikaanse Letterkundevereniging (Nelson Mandela University, 15-17 september). Daarnaast sprak Martina over de representatie van Afrika in Tsjechische kinderboeken op het internationaal congres voor Afrikastudies Viva Africa (Karelsuniversiteit Praag, 15-17 september).

Het online/offline colloquium 'Om te behoort/To belong. Translingualism, belonging and the creation of South African social collectivities/Transtaligheid, samehorigheid, en die konstruksie van Suid-Afrikaanse gemeenskappe' (<https://sites.google.com/ruq.nl/symposium-om-te-behoort/programschedule>) vond plaats aan de Universiteit van Amsterdam en in het Zuid-Afrikahuis, in een organisatie van Prof Margriet van der Waal (Leerstoel Zuid-Afrika, Amsterdam) i.s.m. het GAZ (11-12 november). Leden van het GAZ modereerden sessies.

Op 30 september en 1 oktober had in Amsterdam, bij het Meertens Instituut, de derde editie plaats van de Afrikaans Grammar Workshop. Timothy Colleman was betrokken bij de organisatie en presenteerde ook een lezing, in samenwerking met Gauthier Delaby (PhD-onderzoeker UGent). Timothy Colleman gaf daarnaast een lezing over recente grammaticale veranderingen in het Afrikaans op het 54ste jaarlijkse congres van de Societas Linguistica Europaea op 31 augustus en was keynotespreker op de eerste Zürich Workshop on Afrikaans Linguistics (ZWAL), die plaatsvond op 4 en 5 oktober.

Op 26-28 oktober 2022 zal in Gent het colloquium van het GAZ plaatsvinden met sessies taalkunde, letterkunde en geschiedenis. Begin 2022 wordt de oproep verspreid voor het symposium (i.s.m. Prof Van der Waal, Leerstoel Zuid-Afrika, Amsterdam).

Martina Vitackova is lid van het core team van het nieuwe initiatief van het Zuid-Afrikahuis "Footnotes – Intersectional Strategies in (South) Africa". Tevens modereerde ze op 16 november de eerste aflevering met de titel "Curating: caring, confronting, and curing through art", waarvoor ze sprak met Tandazani Dhlakama (Zeitj MOCAA), Khanyisile Mbongwa en Ethel Ruth Tawe over hun proces en praktijk als kunstenaars en curatoren.

Dr. Bibi Burger en Earl Basson waren in oktober-november 2021 te gast aan de UGent (beurs van het Gents Afrika Platform). Het geplande onderzoekverblijf van Dr. Alwyn Roux, als deel van het VisionKeepers-programma van Unisa, is uitgesteld tot 2022. Intussen is het digitaal onderzoekportaal SAMESPRAAK opgericht door dr. Alwyn Roux (Unisa), in samenwerking met het GAZ. De openingslezing is verzorgd door Yves T'Sjoen ('Met Alfred Schaffer op de brug', 24 februari 2021). Met collega Roux is in 2021 verder gewerkt aan een speciaal themanummer van *Tydskrif vir Nederlands en Afrikaans* over het dicht- en vertaalwerk van Daniel Hugo (publicatie in 2022).

Nieuw onderzoek is het afgelopen jaar gepresenteerd in peer reviewed (geaccrediteerde) tijdschriften. *TNS&A* heeft een nummer samengesteld met artikelen op basis van referaten tijdens het colloquium in Gent (oktober 2020). Alwyn Roux en Yves T'Sjoen leverden een bijdrage over het VisionKeepers-project over Breyten Breytenbach en het Gorée-instituut ("n Kartering van Breyten Breytenbach se betrokkenheid by die Gorée-instituut vir demokrasie, ontwikkeling en kultuur in Afrika (1987-2017)", in *Tydskrif vir Nederlands en Afrikaans*, 2020, p. 30-50). Met enige vertraging verscheen het "huldenummer" van *Stilet* ter gelegenheid van het aftreden van Joan Hambidge met bijdragen van YT en MV (*Stilet* 32 (1-2)). Op LitNet worden geregeld aanzetten gepresenteerd van nieuw letterkundig onderzoek. Op dit moment bereidt Martina samen met Ilse de Korte (NWU) een themanummer voor van *Stilet* over populaire romantische fictie in het Afrikaans (te verschijnen in 2022) en samen met Lynda Gichanda Spencer (Rhodes University) een themanummer van *JPRS* over populaire romantische fictie in Afrika (te verschijnen in 2022). Op 17 december trad Martina samen op met Lynda als moderator van de derde episode van een online serie over zwarte romantische fictie, georganiseerd door Center for Black

Diaspora (DePaul University), Centre for Contemporary Literature and Culture (University of Birmingham) en International Association for the Study of Popular Romance, waar over romantische fictie in Afrika is gesproken.

In april heeft Martina Vitackova een ERC projectvoorstel mogen indienen namens UGent (na gunstig advies van de faculteit LW). Het project werd echter niet gehonoreerd.

Wat taalkundig onderzoek betreft werkte Timothy Coleman twee artikelen over grammaticale aspecten van het hedendaagse Afrikaans af die voor publicatie werden aangeboden aan respectievelijk een boekvolume en een Zuid-Afrikaans wetenschappelijk tijdschrift. Daarnaast is hij betrokken bij het LaPASC-project (Language in a Post Apartheid South African City) dat onder meer gericht is op de compilatie en analyse van een corpus hedendaags gesproken Afrikaans.

Na een letterkundig webinar (december 2020) is een taalkundig digitaal symposium gepland voor februari 2022 (uitgesteld in december 2021, in een organisatie van Timothy Coleman en Earl Basson). Het thema is 'Kaaps, taalvariasie en die toekoms van Afrikaans' en de hoofdspreker is prof. Quentin Williams (UWK), de volgende leerstoelhouder (cf. supra).

Op 5 mei verdedigde Rafaël Verbuyst (vakgroep Geschiedenis) met succes zijn proefschrift over 'Khoisan Consciousness: articulating indigeneity in post-apartheid Cape Town'. Hij kan de komende jaren zijn historisch onderzoek m.b.t. Zuid-Afrika verder zetten als postdoctoraal onderzoeker voor het FWO-Vlaanderen.

Activiteiten

De omstandigheden lieten niet toe dat we bijeenkomsten van de Leeskring Afrikaanse literatuur organiseerden.

Antjie Krog, writer in residence aan de UGent, was in oktober en november te gast. Zij sprak de inaugurele rede uit op 4 oktober 2021 in Paviljoen Vandenhove (UGent). Voor een overzicht van alle activiteiten, zie <https://voertaal.nu/antjie-krog-writer-in-residence-van-de-universiteit-gent/>.

Het Gents Afrika Platform zag zich genoodzaakt de Mandelalezing uit te stellen (tot het voorjaar van 2022 – Navi Pillay zal de lezing brengen op 16 februari 2022 en dan in gesprek gaan met Luc Cortebeek en Eva Brems). Het GAP verspreidt in het voorjaar van 2022 weer een oproep voor onderzoekers in Afrika die in AJ 2022-2023 gedurende twee maand een onderzoekverblijf in Gent kunnen aanvragen.

Dankzij Martina worden op de FB-pagina van het GAZ vrijwel iedere dag berichten gepost. De pagina is druk bezocht.

Verder is het GAZ actief betrokken bij de eerste jaargang van SAMESPRAAK, een internationaal digitaal forum georganiseerd door Dr. Alwyn Roux (Unisa) voor letterkundige onderzoekers die zich toeleggen op het grensverkeer tussen Afrikaans en Nederlands. Vanaf januari 2022 wordt het online platform uitgebreid met taalkundigen die vergelijkend onderzoek verrichten (samenwerking met SAVN en *TNSA*).

Collega's van het GAZ waren betrokken bij boekenprogramma's, onder meer de presentatie van Jolyn Phillips dichtbundel *Bientang* (T'Sjoen in gesprek met Phillips, Boeken van het Huis, Zuid-Afrikahuis, 25 februari 2021) en het Alfred Schaffer-colloquium (Zuid-Afrikahuis, 4 maart 2021). Voor het Vrystaatse Kunstefestival had een gesprek plaats van T'Sjoen met Daniel Hugo en Charlotte Van den Broeck (Afrikaanse vertaling van *Kameleon*, met de steun van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Zuidelijk Afrika (Pretoria), met name Dr. Geraldine Rymenants, Literatuur Vlaanderen, SASNEV en Protea Boekhuis en dankzij de technische ondersteuning van Hear My Voice. Martina ging in gesprek met Ena Jansen over haar nieuwe bloemlezing uit de poëzie van Elisabeth Eybers (Boeken van het Huis, Zuid-Afrikahuis, 26 augustus 2021).

De geplande seminaries naar aanleiding van de Afrikaanse vertaling van Hugo Claus' roman *Het verdriet van België* (NWU en Unisa, i.s.m. Alwyn Roux en de collega's van beide departementen) en het colloquium (nocturne, in samenwerking met Désirée Schyns en Anneleen Spiessens, TRACE & vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie) in de Koninklijke Academie voor Nederlandse taal en letteren (Gent) zijn uitgesteld tot mei 2022.

Op 22-23 oktober 2021 mocht T'Sjoen een online hulde uitspreken voor Alfred Schaffer tijdens de tiende Tuin van Digtters in het Breytenbachsentrum (Wellington). De opname is beschikbaar op de FB-pagina van het Breytenbachsentrum.

Voorts zijn audio-opnames gemaakt (podcast, YT in gesprek met Antjie Krog, reeks Beeldspraak, Poëziecentrum), er was de actieve betrokkenheid bij vertalingen door Daniel Hugo (Eddy van Vliet, *Na die Wette van Afskeid & Herfs*, Protea Boekhuis & Nachoem M. Wijnberg, *Liedjies*, Imprimatur) (zie bijdragen op Litnet en Voertaal), het online colloquium ter gelegenheid van de P.C. Hooftprijs voor Alfred Schaffer (Zuid-Afrikahuis, 4 maart), een panelbespreking door Marena Lotriet met YT, Marni Bonthuys en Ronelda Kamfer (colloquium Ontlaering, Bloemfontein, 29-30 april), een digitaal interview met YT door Francine Maessen (UvA) voor het Jongerenproject Zuid-Afrika (Zuid-Afrikahuis, 19 augustus), een huldebetoon op vraag van de Stichting P.C. Hooftprijs ter gelegenheid van de P.C. Hooftprijs voor Alfred Schaffer (9 september), de organisatie van een gesprekkenreeks 'Bruggenhoofden' (eerste aflevering met Daniel Hugo, LitNet, september), een bijdrage aan De Week van het Nederlands (SASNEV en Taalunie, project Izak de Vries), enzovoorts.

Intussen zijn twee leerstoelen opgericht. Naast de Taalunie Leerstoel Nederlandse taalverwerving is er de leerstoel Nederlandse taal- en letterkunde – *meertalige context en culturele diversiteit*. Het GAZ en Prof Margriet van der Waal (leerstoel in Amsterdam) zijn naast de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN), SAVN, Taalunie en de

Nederlandse ambassade & de Vlaamse Vertegenwoordiging, alsook Prof Wannie Carstens, nauw betrokken bij de ontwikkeling van het initiatief. De TU Leerstoel start in februari 2022, de Onderzoekstoel Nederlandse taal- en letterkunde vanaf september 2022. Leden van het GAZ maken deel uit van de respectievelijke selectiecommissies. (<https://www.ivn.nu/nieuws/vacature-wisseldocentschap-zuid-afrika-reageren-tot-15-januari-2020>)

Martina Vitackova en Yves T'Sjoen coördineren een inventarisatieproject 'Afrikaans Internationaal' in samenwerking met Prof Wannie Carstens, Afrikaanse Taalraad (Dr. Conrad Steenkamp), Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns (Prof Annemarie Beukes), SASNEV (Eureka Barnard) en VECTIS (Marc le Clercq en Joris Cornelissen). De voorbereidingen voor het project zijn gestart in het najaar van 2021.